

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

Lisi
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: K 3000—

Za Jugoslavijo
četrletno: 15 Din.

Posamezna številka 400 kron.

Leto III.

Dunaj, 21. februarja 1923.

Št. 8.

Naša pesem.

Narod revežev in trpinov smo, mi slovenski Korošci. V stari Avstriji smo bili pod knuto brezobzirnega orožništva, v oblasti nemških grofov in veleposestnikov. Uradništvo je bilo nemško in tuje, naše žene in naši kmetje so morali za nje lomiti nemški jezik, za ljudi, ki so živeli od njih krvavih žuljev.

Prišla je ta prokleta vojska, izzvana od nemškega imperijalizma. Šli so naši možje naprej, v sneg in mraz, v kri in smrt. So se vrnili nekteri, a drugi spijo daleč, daleč. Naših mož in fantov ni, nemški oficirji in gospodje grofi se vozijo v kočijah po naših krajih in še vedno tlačijo žulje naših ljudi. Žalostna minulost, še bolj tožna sedanjost. Kje je svoboda, sreča? Še živi sreča, samo skrita je. Včasih zasije kako uro, da raznese oblake raz čelo in hladj žulje na rokah.

Sedeli so v hudih časih možje okrog mize. Pri poličku v nedeljo zvečer, trudni in pobiti od skrbi in dela. Vstal je od mize korenina Martnjak, vzela glažek v roke in dejal: „Eh, tisto zapujmo, Tinjavo“. Poravnal je Travnkar lajbič, prijela sta glažke Štikar pa Novinjak, odkašljal se je dobra duša Habnar in je dal ton Jozej z Vaz, naše gore list. Pa so jo zapeli, pesem o bistri Zili in o slovenskih materah.

Slovenska mat me je rodila,
na svojih prsih me dojila.
Slovenske pesmi je prepevala,
ko me je dete majhno zibala

Zrosila so se očesa, za hip je zaplula sreča po zakajeni sobi. Sreča, ki zasije samo takrat, ko zadoni naša pesem!

Tam, kjer teče bistra Zila, tam jo že pozabljajo, našo pesem. Doli od Šmohora in gori od Beljaka leze nova, tuja pesem.

Von Tal bis an die Gletscherwand,
tön deutsches Lied im Kärntner-Land!

Nekdaj pa so peli pri Zili po štehvanju
tam le na žegen:

Stoji, stoji Ljubljanca,
Ljubljanca dolga ves.

Zilani! Vse pozabite! Stare slovenske navade, stare noše; imejte štajerske klobuke z zelenim pantloom in gamsportom, dečle, nosite dirndlkostime mesto rasa! Le našo pesem ne pozabite. Al' ne gre tako od srca in duše, al' ni lepa in mila, veliko bolj kot tuja, nemška pesem. Stari Zilani, ali vas ni sram in vam ni žal, da ste pustili viže, ki ste jih peli v mladih letih po sobotnih večerih, da so se čudili vaši fantovski slovenski pesmi kratkohlačarji uradniki in nemška gospoda iz Šmohora in Beljaka!

Pustite nemško petje! Ne letajte za „šulmaštri“ in frajlami, da vam vbijajo nemško pesem. Bodite ponosni na se in na pesem od Zile!

Okol' jezera še pojejo tisto o gmajnici in hišici očetovi. Ko je bil fajmošter Trajbar še mlad in je ražal nečest na nočitnice domov, je sedel ob pogledu na Baško jezero na rob gozda in zapisal pesem, ki je zdaj znana daleč čez tri dolince in jo pojejo vsi radi in srečni. Stari šentjakovski organist Mačkov Francej jo je od Trajbarja perpisal in tako se je ohranila cela.

Moj dom v Bačah.

Poglej čez gmajnico
in čez jezero
v predragi dom z mojo zibelo.
Zibali so me mamica moja
in prepivlali haji haja.

Sem fantič rastov tam,
sem bil prav vesel,
sem še katero pesem jes zapev.
Al' zdaj drugači je, ne prepivlal bom,
sedaj ni več moj dom.

Tam hišica očetova,
mamica moja,
o ko b' najdel jes še sedaj oba.
Al' jes ne najdem več mojih starišev,
zato žalosten grem sedaj domov.

Tam, kjer se sučejo
lepe zvezdice,
tam, kjer ni več rev in ne solzice.
Tam, oh, tam je moj pravi, ljubi dom,
kjer moje stariše spet najdel bom.

Tam, oh, tam bomo
mi objeli se,
tam bom videl zopet moje stariše.
tam bomo spivlali in pa vživali
brez trpljenja večno veselje.

Onkraj Drave, na Gozdanjah, je pisal pesmi Drabosnjak. Pri oranju jih je zapisoval, ohranile so se pri starih Slovencih na Koroškem.

Spodaj v Št. Jakobu so že vedno peli lepo in dovršeno. Al' najbolj tedaj, ko je cvetela Rožica in imela geslo: „Mili glas slovenske pesmi v Rožu vekomaj doni!“ Ko je bil učitelj in vodja Trlovčnikov Francej. Takrat je bilo še fletno, se še nismo toliko kregali in prepirali. Zakaj sedaj ni več tako? Francej, al' Te ni škoda!

V Svečah in Spodnjem Rožu so naše najlepše pesmi. Človek bi zarjul v svet kletev nad tuji, ki so nas tlačili in še tlačijo, ko čuješ Svečane peti:

Ni jih morje pokopalo,
ob peči jih ni razdžalo.
Da jih videti ni več,
tega kriv je tuji meč!
Tuji meč...

PODLISTEK

Po naših hribih.

Kako krasni so pač naš hribi in ti naša solnčna Šmarjeta, kako se nasmihaš zlatim solnčnim žarkom, ki te poljubljajo dan na dan. Gore in doline še krije sneg, ti pa si že vsa kopna in lepa. Zdiš se kot mlada nevesta. Zato pa mi Šmarječani tolikokrat kličemo: „Le bodite dolenci na svojih poljih in ravninah!“ Včasih pa Šmarjeta naredi mrk in otožen obraz in prav jezno gleda, ko je ta nesrečni plebiscit postavil mejo tik pred nos. Tedaj si zavije glavo v sivo, neprodarno meglo in tedaj na skrivnem toči solze, solze zapuščene sirote Jerice. Pa kaj se hoče, usoda je taka in kadar nas nadlegujejo prehudo temne misli, tedaj pa si zapojemo tisto, ki pravi:

Kdo bi zmirom tužen bil,
to ne more biti!

Pri tem pa videjo misli nazaj v predvojni čas, kako lepo je bilo včasih. Kako vesela je bila tedaj Šmarjeta! Tisti sanjavo krasni večeri, ko so se po dnevnem delu zbrali fantje zdaj tu, zdaj tam, na enem ali na drugem vrhu,

malo se pošalili, malo pokramljali in se nasmejali, nato pa je zaorila pesem, ena za drugo, iz mladih grl in krepkih prs, da je odmevalo daleč od sosednih hribov. Nazadnje pa so vsi naenkrat zavriskali, da je kar zagrmelo po naših hribih. Nato so si voščili lahko noč in šli mirno spat. Zjutraj ob prvem svitu se je že zopet glasila vesela pesem, ko smo šli na delo:

O le, o le, fantje vstajajte,
vstajajte dekleta in žene.

Res krasno življenje je bilo takrat. Sedaj je pa vse drugače. Petje je vtihnilo, vriskati pa že nobeden več ne zna. Sedaj se pa navadno pravi, da se peti more le takrat, ko muha po glavi roji. Žalibog, tedaj pa petje ni več petju podobno in ni znak lepega veselja. Oj, fantje, zakaj vendar vam je Bog dal zdrava prsa in krepke glasove, ali ne zato, da pojete njemu v čast, sebi in drugim v veselje?!

Pesem glasna, pesem krasna,
naj doni čez hrib in plan!

Da pa ne porečete, da jaz naše hribe preveč hvalim, moram tudi malo povedati, kaj se od nas vidi. Če zležeš Šmarjeti na glavo in še malo višje do Ravnjaka in vzameš re-

špetlin seboj, pogledaš skozi, vidiš skoro da cel slovenski del Koroške od sedanje meje pa gori do sivega Dobrača.

Kako lepo se belijo cerkve po hribih in dolinah, razprostirajo se polja in gozdi v nepregledni dalji in kakor nasejana so mesta in vasi. V lepem vremenu se vidi celo na sv. Višarje in kakor živo srebro se lesketajo v solnčnem zahodu jezera in velikanska stena Karavank, od Uršule pa gori do silnega Mangarta in njegovih sosedov. Da vzklik: mora vsak:

Slovenski svet, ti si krasan,
ti poln navečje si lepote!

Zadnji čas se nam oči obračajo gori pod sivi Obir, kjer baje Rutarjev Jur podrto peč popravlja in za Lizo take solze toči, kot so pri nas najdebelejši fižoli. Mi Šmarječani Ti pa kličemo: „Jur, ne bodi šleva in ne kisaj se, pusti Lizo, pa pridi v Podjuno. V Pliberku boš videl drugačna dekleta kot je Liza in vsaka bi Te rada vzela, čeprav bi ji ne mogel rimčice kupiti. No, pust je sicer že pri kraju, kmalu bo tudi post, potem pa pridi. Ni šment, da bi te ne oženili. Ojset bo pa v Šmarjeti! Na veselo svidenje!

Če se spomnimo na druge pesmi iz Roža, o grahovci in mlinarju, o rožah na vrtu in slanci, tedaj vemo vsi: Dokler bodo te naše pesmi krožile po Rožu in okraj Dravce, slovenski rod na Koroškem ne bo umrl.

Podjunčani in vi fantje in dekleta v Tinjah, Šmarjeti in Grebinju, Slovenci po pliberških hribih, med vami je živele veliko pevcev, ki so rajžali s citrami po naših dolinah in peli naše pesmi. Med vami je najbolj domača pesem:

Slovenski smo fantje, pri Dravci doma,
slovenskega duha, slovensk'ga srca.

Pustite vse prepire in malenkostna sovraštva, podajte si roke in zapojte v svet:

Živi, živi, duh slovenski,
bodi živ na veke!

In če bo še kdo med vami, ki ni postal v zadnjih dneh pameten in se ni zavedel, da je otrok slovenske matere, če je še kdo, ki mu ne gre do srca slovenska koroška pesem, pljunite pred njega in mu povejte:

Kdor v svojem življenju svoj narod taji,
še zemlja ne pije njegove krvi!

Naj bo dovolj! Naša pesem bo merilo, po katerem bomo spoznali, kdo je Slovenec in kdo ni. Kdor ljubi našo pesem in jo poje povsod, ta je naš! On bo povedal to celemu svetu v obraz, povedal odkrito tudi komisiji ob ljudskem štetju!

Nekaj misli o našem društvenem gibanju v Rožu.

Potrebno je, da se obrnemo nekoliko po Rožni dolini in napravimo kratek pregled o naši društveni organizaciji in nje razvoju po raznih farah v Rožu. Vzemimo prvo faro v spodnjem Rožu, Šmarjeta v Rožu. Precej velika fara in živijo tam vrlo zavedni, značajni in izobraženi možje, fantje, žene, dekleta in ni verjeti, da bi ne bilo med njimi takih, ki bi znali voditi izobraževalno društvo. Bratje in sestre, saj vam gotovo ne manjka poguma, da bi se zbrali in ustanovili svoje izobraževalno društvo in gotovo z lahkoto spravite skupaj kakšnih 20—30 članov, kolikor jih je za ustanovitev društva potrebno!

Glede poslovnih knjig in radi knjižnice se je treba obrniti na „Slov. kršč. soc. zvezo“ v Celovcu, ki bo v tem oziru gotovo pomagala.

Le pogumno na delo in ne strašite se truda, sprva gre nekoliko težko, a ko se enkrat spravi delo v pravi tir, je delo v organizaciji pravo veselje.

In vi Glinjčani, ali vas res ni sram, poprej tako narodno zavedni, sedaj pa natrše spite. Kaj pa vaše pevsko društvo „Drava“, ki je veljalo pred vojsko za eno najboljših pevskih društev na Koroškem. Ali je pesem društva „Drava“ zares že čisto utihnila in se po Glinjah ne bo več razlegala slovenska pesem?! Potem igre, ki jih je društvo „Drava“ prirejalo, ali se res ne bodo več vršile? Saj imate vendar tako krasen prostor, dvorano in oder, da jih nima nobeno društvo na slov. Koroškem. Zares škoda „Doma“ pri Cingelcu, da tako prazno stoji vse skupaj. Hej Glinjčani, dovolj spanja, na delo vsaj tisti, ki še niste popolnoma obupali! Poživite vaše društvo, čespetjem ne gre, pa napravljajte sestanke in igre, uredite knjižnico in delo bo potem takorekoč samo od sebe napredovalo.

Vse drugače je v Selah. Tam prednjačijo vsem v dolini. Ustvarili so si tako krepko izobraževalno organizacijo, da morajo pred temi Gorjanci ostrmeti vsi drugi koroški Slovenci. Vsa čast jim, naj bojo vsem v vzgled!

Tudi v Borovljah je bilo še pred vojsko ustanovljeno izobraževalno društvo, pa žalibog sedaj spi. V Borovljah se nahaja zadostno število zavednih Slovencev, ki bi društvo lahko poživili. Ravno v Borovljah bi bilo

tako narodno ognjišče, kot je izobraževalno društvo, prav posebno potrebno.

V neposredni bližini Borovelj, v Podljubelju, se nahaja „Delavski dom“, last „Slov. kršč. soc. Zveze“, ki pa stoji sedaj popolnoma zapuščen, nekoč središče vsega narodnega gibanja v okolici Borovelj.

In vasi kapeljske fare Kožentavra, Struga, Kaplja itd., ali res niste v stanju, da bi si ustanovili izobraževalno društvo? Saj je toliko fejest fantov in deklet po vseh teh vaseh in bi bilo res sramotno za vas, da bi vas povsod prehiteli v organizacijskem delu.

Zganite se vendar tudi vi Slovenci kapeljske fare! Če imate res voljo, da pričnete z delom za ustanovitev društva, vam obljubljam pomoč, kolikor bo mogoče, toda nič odlašati. Takoj na delo, da bode vsaj v prihodnjih mesecih že nekaj gotovega. Torej...!

Bolj živahno se dela v št.-janški fari, tam je glede društev preskrbljeno tako v izobraževalnem kot v narodno-gospodarskem oziru. Tu deluje izobraževalno društvo. Hranilnica in posojilnica ter Živinorejska zadruga; poleg tega sta v fari dve požarni brambi, v Št. Janžu in Podosinjivasi, s slovenskim poveljnim jezikom.

Želeti bi bilo, da bi se med ljudstvom v fari nekoliko bolj vzbudilo zanimanje za izobraževalno društvo, ki je prvi vzgojitelj pridnih in značajnih članov Zadrug in vseh drugih organizacij in takorekoč glavni temelj in činitelj, na katerega vse druge organizacije lahko zidajo svojo trdno stavbo.

Največjo pohvalo v svoji zunanji delavnosti in vztrajnosti pa zaslužijo razen Selanov naši vrli navdušeni Svečani. Tam imajo izobraževalno društvo „Kočna“, ki ves čas pridno prireja igre z velikim uspehom; dalje imajo Svečani, odkrito rečeno, najbolj izvežban pevski zbor na celem slov. Koroškem. To je naša Slov. kor. Glasbena Matica. Ti glasovi in to navdušenje za petje in za igre, da se mora vsak čuditi!

Samo eno skromno željo bi izrekel glede sveškega društva: da bi če mogoče bolj poglobili notranje tiho delo društva in tako vzgajali značajne člane potom sestankov, na katerih se vršijo v tem oziru predavanja.

Saj so med fanti vašega društva tudi zelo nadarjeni in zmogni ljudje, ki bi nalogo predavatelja sami prevzeli. Uredite knjižnico, širite in vzbujajte veselje do knjig in časnikov med člani. Vse to se je pred vojno v Svečah že praktično vršilo in so s tem vzgojili fantje in možje, ki so sedaj ponos celega Roža. Skrbite tudi zanaprej za naraščaj in sveška fara bo zmirom slovenska skala v Rožu.

Zadnja prireditve v Svečah je jasno pokazala, da je velika večina ljudstva v fari, posebno kmečkega, na naši strani.

Naravnost grajo glede dela v organizacijah pa zaslužijo Pliberžani in vendar je med njimi mnogo zelo nadarjenih in zmognih mož in fantov, pa tudi deklet. Tudi v gorskem zatišju Plajberga bi lahko že imeli svoje izobraževalno društvo. Tudi za vas, gorski korenjaki, je že čas, da se vzdramite in sledite vašim sosedom Selanom. Plajberžani, proč z lenobo, bliža se čas, ko bomo morali vse naše ljudi trdno organizirati in jih izobraziti, če bomo hoteli kaj pomeniti.

Tudi v Podgorjeh se prav nič ne zanimajo za društveno gibanje. Ne vem, ali res ni tam nikogar, ki bi imel malo dobre volje in začel stvar glede ustanovitve izobr. društva gnati do izvršitve. Skoro ni mogoče, da bi se že vsi Podgorjanci ponemčurili. Zbudite se, čas je za delo, ker resnini so dnevi...

Pa Št. Jakob, kaj pa tam, da se tako naredko oglasite s prireditvami? Saj je bil Št. Jakob zmirom nekaka centrala vsega narodnega gibanja v Rožu. In sestanki, predavanja, knjižnica? Tudi „inteligence“ žiher stopi za govorniško mizo in kaj pametnega pove, saj „hece“ delati ni ravno težko. Za leto pa bi želel, da naj Slov. kršč. soc. zveza priredi v Št. Jakobu svoj občni zbor ali pa naj skliče tam zborovanje vseh slov. koroških organizacij, kjer se bodo potem napravili novi načrti za nadaljnje skupno delovanje naših društev na Koroškem.

Napisal sem ta članek z iskreno željo in dobrim namenom, da bi našel mnogo odmeva pri vseh, ki se jih tiče. Dragi bratje in sestre, stvar ni samo lokalnega pomena, ampak zadene vse kor. Slovence, ker mi živimo sedaj v takem položaju in v takem času, da nas more rešiti narodne smrti edino le krepka izobraževalna organizacija. Seveda se tu gospodarska organizacija ne podcenjuje, ampak podlaga tej je izobraževalna organizacija. Zato se mora gledati, da se v vsaki fari slov. Koroške ustanovi izobraževalno društvo in če ima začetkom samo 20 članov, glavno je, da je povsod položen temelj naši edini pomembni organizaciji.

Želim, da bi v letu 1923 prirastlo prav mnogo novih društev. Vsaj 15—20, ki bi tvorila potem mogočno organizirano, disciplinirano in izobraženo armado koroških Slovencev.

Vabilo

na

občni zbor

političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, ki se bo vršil

v četrtek dne 1. marca t. l.

ob 9 uri dopoldne v društvenih prostorih v Celovcu (Vetrinjsko omestje 26/1 levo) z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Določitev članarine za leto 1923.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

SVETOVNA POLITIKA

Med Poljaki in Litvanci je prišlo do ljutih spopadov. Več sto mrtvih in ranjenih je obležalo. Obi državi hočeta dobiti v svojo posest mesto Memel, katero je pred kratkim imela v rokah še zavezniška komisija. Pred enim mesecem pa so ga zasedle prostovoljne litvanske čete, kar je povzročilo med Poljaki hudo razburjenje. Poljske čete so sedaj prekoračile mejo in tako je prišlo do spopadov z litvanskimi četami.

Francozi hočejo glede Porurja, katerega drže še vedno trdno v svoji oblasti, priti z Anglijo do kompromisa. Če se jim posreči dobiti Anglijo na svojo stran, bo pač morala Nemčija popustiti v svoji tvrdovratnosti in izplačati Franciji dolg.

Zvezni kancler dr. Seipel je odpotoval v terek zjutraj v spremstvu zun. ministra dr. Grünbergerja in več drugih gospodov v Beograd. Pred vsem bo skušal doseči prost izvoz vseh cerealij (žita, živine) iz Jugoslavije. Avstrija bi bila zato pripravljena, kar najbolj mogoče olajšati promet med Jugoslavijo in Čehoslovaško.

Habsburžani še vedno niso opustili misli na madžarski prestol. Grof Apponyi se je peljal v Španijo k bivši cesarici Ziti, ki mu je zatrjevala, da bo pravico svojih otrok do madž. prestola z vsemi sredstvi varovala in je grofu predlagala, naj izda na madžarski narod manifest v tem smislu.

Med Turčijo in Anglijo se je napetost pomirila, ker je Ismet paša v Carigradu zopet začel prekinjena mirovna pogajanja z Angleži. **Finačni minister dr. Rašin †.**

Iz Prage se poroča, da je čehoslovaški fin. minister dr. Alois Rašin 18. febr. opoldan umrl.

Dne 5. febr. so dr. Rašina zadele revolverske kroglice bančnega uradnika Šoupala in mož, ki je stal ravno na višku svojega delovanja, je moral leči za vselej. Češko ljudstvo je izgubilo z njim enega najboljših svojih sinov.

Rojen je bil dr. Rašin 18. okt. 1867 v Nechanicich. Gimnazijo je absolviral v Kraljevem Gradcu, univerzo v Pragi. Postal je advokat. Kot mladenič je bil član „Omladine“ in kaznovan radi veleizdajstva. Že mnogo let pred vojsko je bil član in poslanec mladočeške stranke. Med vojno je bil obenem z dr. Kramářem zopet obsojen in zaprt v Möllersdorfu.

Njegovo najplodovitejše delovanje pa se je začelo po razpadu stare Avstrije. Postal je fin. minister Čehoslovaške republike in nemorno deloval za njeno gospodarsko povzdigo. Mnogo bi še koristil svoji domovini, a preden je mogel izpeljati svoje načrte, ga je zadel kroglja morilca.

Ves češki narod žaluje za njim in bridko občuti izgubo svojega velikega sina.

DOMAČA POLITIKA

Südmark. To je naslov majhne brošurice, katero izdaja mesečno zveza Nemcev v Gradcu za ohranitev nemškega naroda v tu- in inozemstvu. V drugi številki obravnava načrt za nabiranje prostih darov v času 7.—17. aprila v prid delovanja na mejah. Izrečno povdarja, da so se na Koroškem vse šole stavile na razpolago za nabiranje darov; torej bodo, kakor že večkrat, tudi slovenske otroke prigovarjali za prispevke. Slovenski stariši, ne podpirajte jih! O delovanju v Burgenlandu piše med drugim: „Da se cestna slika napravi nemška, smo v zvezi z avstrijskim Heimatschutzverbandom podvzeli vse korake pri gradiški deželni vladi, da se odstranijo številni madžarski napisi in cestne table in nadomestijo z nemškimi; nadalje smo v uspehom intervenirali, da se sprejmejo v službo samo nemški prosilci.“ Tako se torej dela za manjšino! — O nekdanji glasovalni coni „A“ na Koroškem piše: „Vedno močnejše se razvija boj za gospodarski položaj in šolo; razvija se slovenska iredenta, podpirana iz Ljubljane, ki ruši mir v deželi.“ Tako torej! Če se potegujemo za svoje pravice, smo iredentisti! Nadalje piše: „Mi smo pomnožili naša društva, za nemške šole smo darovali mnogo denarja, pospeševali naraščaj nemških uradnikov. Z Heimatdienstom, ki vzorno deluje, smo jedini v cilju in delovanju za skupno stvar. Ako „Südmark“ še nadalje razpolaga z denarjem, bomo skupno z Heimatdienstom ne samo odbili slovenski naval, ampak ga v najkrajšem času tudi skupno potisnili nazaj!“ Pravi, da se tukaj brez sredstev ne more delovati. Koliko sredstev ima, da podkupa slovenske duše, tudi pove: Dohodki za leto 1922 114.282.743 kron, izdatki 66.449.154 kron, ostane torej 47.839.589 kron. Črez toliko milijonov mi Slovenci seveda ne razpolagamo, a ker je naš boj pravičen, nas še ne bodo tako hitro pojedli.

Vse rodoljube prosimo, da vsepovsod in vsestransko poučijo naše ljudstvo, da se bodo dali pri ljudskem štetju dne 7. marca za Slovence vpisati. Sosed naj pouči soseda in prijatelj prijatelja, da bo vsaka stara ženica vedela, za kaj se gre. Popisovali bodo najbrže učitelji, ali osebe, ki jih bo Heimatdienst predlagal, ako občinski odbori ne bodo toliko previdni, da vse to odklonijo.

DOMACE NOVICE

Marija na Zili. Štiri dopise je prinesel „Kor. Slov.“ v teku treh let iz našega kraja. Šment — si bo mislil g. urednik — Zilčane je pa Zila odnesla. A to ne odgovarja resnici. Še živimo, toda presneto „vauhasti“ so naši fantje in dekleta. Pač marsikaj kritizirajo, marsikaj jim ni po volji in bi radi predrugačili, toda oglasi se nobeden. Fantje, dekleta, tako ne smemo dalje! Proč s spanjem! Zbudimo se! Združimo se, podajmo si roke in na delo! Pred plebiscitom ste imele žensko zvezo. Dekleta, kje ste sedaj? Ali je vse burja vzela? Če ste še žive, zbudite se k novemu življenju. Kakor drugod, tudi pri nas delamo za nabavo zvonov. Naročeni so v Kapfenbergu in bodo stali približno 36 milijonov. Denar imamo povprečini že skupaj. Dospeli bodo najbrž koncem marca.

Št. Primož v Podjuni. Na Silvestrovo lanskega leta smo priredili igro „Na Betlehemske poljanah“, 4. t. m. pa burko „Pogodba“. Obe igri sta dobro uspeli in tudi obisk je bil dober. Pri drugi je nam hotel delati zga-go orožnik Jank, ki je trdil, da šolarji ne smejo biti gledalci in zahteval odstranitev vseh šolarjev iz dvorane. Šele ko smo mu na podlagi oblastvenega dovoljenja dokazali, da so šolarji lahko gledalci, ne pa igralci, se je pomiril. Siromak najbrž ne zna toliko nemški, da bi mogel razumeti uradne dopise. Če bi še rabil kdaj naše pomoči, smo mu kot tolmači vedno na uslugo. Daničar.

Podkros. Na različne načine pri postopanju ob pobiranju podpisov zoper Limpelna po fari pribijemo, da igra tukaj narodnostni moment postransko vlogo. Ljudje, ki so pod rajnim proštom imeli desetletja farovško polje po ceni, ali za smešno ceno v najem, se boje, da bi prihodnji g. proš sam ne obdeloval polja ali da bi jim najemnino previsoko ne zaračunal. Kakor da bi bilo farovško polje samo za to na svetu, da ga ljudje brezplačno uživajo. Zato se je sebičnost oblekla v nemško srajco, ki je pa prekratka in ji ne more skrivati nagote.

Suha. (Poroče.) Sprejmi od suških Slovencev par vrstic ob koncu pustnih dni. Bile so pri nas 4 poroke. Prva se je poročila Gornje-Črešnikova Micka, postala je v Podvasi Stoparca; druga se je poročila Žmavčeva Jerčka v Potočah, vzela je Kolenika v Šmarjeti nad Pliberkom. Tretja se je vdala Metka Prepadnik, po domače Junčeva, vzela je Huberta Lutnik, Krištanovega sina v Žvabeku. Ta ojet nas prav veseli, smo bili svatje na njunej ojeti in smo pili in jedli, plačali pa skoro nič. Zahvalit se moramo pevcem žvabekskim za prijazne in vesele pesmi. Škoda, da niso mogli biti v naši družbi do konca, ko je bilo tak luštno. Mlademu paru želimo mnogo sreče za vse življenje. Bog z vama! Četrta se je poročila Pepa Jamer, udova v Grašinskej bajti, vzela je Valentina Udernik. — Rutarjevemu Jurju naše sožalje, da je ostal še za nadalje koj samec, bo moral pač koj ploh vleči. Pust je pri kraju, Liza kuštra mu je pa ušla.

Blače v Zilski dolini. Blače so velika vas pod Ojstrnikom in imajo 104 hišnih števil. Pa danes Vam morem, dragi bralci „Koroškega Slovence“, le žalostne novice poročati. Že dve leti smo imeli jako slabo letino, vsi morajo razne moke kupovati, pa vključ temu prirejajo naši nemškutarji v sobotah zvečer plesne veselice, in posledica tega je: prazna cerkev v nedeljah; vsa opominjanja č. g. župnika so zastoj. Imamo pa tudi pevsko društvo „Starhant“. Starhant je precej visoka gora v bližini, po vrhu te gore gre laška meja. V tem društvu pojejo sinovi slovenskih mater samo nemške pesmi, ker se sramujejo materne besede! Žalostno.

Hrašče. Prav nič še niste čuli od nas. Prva novica je žalostna. Po kratki, mučni bolezni je umrla v bolnici v Beljaku Marija Lesjak, pd. Kvocarjeva, stara 35 let. Pogreb se je vršil dne 22. januarja pri obilni udeležbi na domačo pokopališče k Mariji na Zili. Rajna je bila zavedna Slovenka. N. p. v. m. — Na pustno nedeljo smo imeli kar dve „ohceti“. Prvi ženin je mladi posestnik in postilničar Janez Valentinič. Pripeljal je na svoj dom mlado nevesto Ivano Melcher, pd. Kornarjevo na Brdi. Drugi ženin je Tomaž Samonig in nevesta Ivana Vilčnig, doma iz rožeške fare. Oba para sicer nista našega mišljenja, pa ker se drugače dobro razumemo, jima želimo obilno sreče v zakonskem stanu! Pri zadnjem paru je najbolj zanimivo to, ker je dobil 53 let star fant ali „Junggesel“ nevesto z 22letji. Naj bo to za trošt Rutarjevemu Juriju, če ni že starejši.

Podsinnavas. Občanski odbor za Svetnovas je enoglasno sklenil, da se trem delavcem — maloposestnikom v Podsinnavasi — ustavi državna brezposelska podpora. Ti trije delavci so poprej delali v tovarni na Bistrici. Ko pa je začelo v tovarni dela primanjkovati, so bili med drugimi tudi ti trije delavci začasno od službe odstavljani. Dokler so delali v tovarni, so plačevali 1% od svoje plače v takomenovano „Arbeitslosenversicherung“, kar znaša od 10.000 do 13.000 kron na mesec.

Vsled tega so imeli popolno pravico do državne brezposelske podpore. Predlog, da se tem delavcem odvzame brezposelska podpora, so stavili odborniki nemške stranke, slovenski in soc.-demokratski odborniki pa so jim enoglasno pritrdili. To je dobropremišljena in velikopotezna črta od strani Nemcev, ker s tem so hoteli spraviti razdor v slovensko in v soc. demokratsko stranko. Žal nam je, da so se slovenski odborniki dali premotiti, še bol žalostno pa je, da tudi soc.-demokratski odborniki niso imeli ene dobre besede za te delavce, ko so vendar bili ves čas pri njih organizirani. Pri sejah je treba več resnosti in previdnosti.

Šmarjeta v Rožu. Avstrija je presneto začela šparati, to čutimo tudi mi pri naši pošti. V starih, dobrih časih je prihajala pošta iz Borovelj k nam vsak delavnik in sicer vsak drugi dan celo z vozom, potem vsak dan peš, zdaj pa dobivamo pošto le še trikrat na teden: v ponedeljek, četrtek in soboto. To je slab napredek!

Sele. V nedeljo 28. jan. in 4. febr. so nam naši vrli igralci priredili veselo pustno zabavo z igro „Lumpacij Vagabund“. Smejali smo se pri tej igri res iz srca. Vsi igralci so bili dobri, posebno pa so se izkazali trije bratci Limež, Kveder in Šivanka (Šimen Olip, Nuža Kelih in Janko Ogris). Naše gledališče se torej pridno giblje in vedno napreduje.

Grebinj. Na napade na našo slov. duhovščino, češ, da zlorablajo prižnice v cerkvi v politične namene in agitacije, bodi odgovorjeno tole: Ali ni zloraba cerkve in prižnice to, kar si dovoljuje naš župnik Poljak Lepiarčič na slovenski župniji v Grebinju. V nedeljo je razglasil, da se bodo pobirali prispevki za trpeče Nemce v rurskem ozemlju, ki niso naši državljani, ker menda trpijo radi zasedbe po Francozih. Ne zdelo bi se mi vredno na tak razglas reagirati, če bi se razglasil med pristnimi Nemci kje na Zg. Koroškem. A upa si ta renegat, vključ temu, da ve, da službuje na slovenski župniji to, kar vzbuja med nami res splošno nevoljo in združbo. Če bi se zbiralo za pomoščence, ki so splošne pomoči res potrebni, bi bilo to res lepo in prav. Povedati vam moramo tem potom, g. župnik, da za take stvari res nimamo denarja, ki ga moramo krvavo pridelti in da nam boste cerkev in službo božjo s takimi razglasi res čisto omrzili. H koncu še vprašanje: kaj bi bilo, če bi si dovolil slov. duhovnik razglasiti zbiranje prispevkov v prid našim koroškimi beguncem v Jugoslaviji?! Mislim, da plane ves Babilon po njem in ga zaprejo kot izdajalca.

Škofiče ob Jezeru. Če tudi nas članek v 4. št. „Kor. Slov.“, naslovljen na vse, ki so dobre volje, ni nič podregal, mu hočemo kljub temu, ker smo dobre volje, povedati, kaj je pri nas zanimivega. Pač se nam ne sme zameriti, če se za nekaj časa nismo oglasili. Smo jako zaposleni z igrami in društvom, da ga spravimo v pravi tir. Da smo tudi mi kaj zmožni, da imamo tudi mi umetne igralce, bomo pokazali v kratkem, ko bomo igrali igro, če dobimo dovoljenje. Pred kratkim smo igrali ono šaljivo igro, ko je bedastemu Matiču krulilo v želodcu po klobasah. Še v pismu jih je hotel imeti. Da jih tudi mi radi jemo, je samo sebi umevno. Žalibog, da smo imeli lani s svinjami nesrečo, zato jih je bore malo in še ta spravimo takoj, a ne v shrambo, ampak v želodec, kjer so najbolj varne pred tatovi. Imamo tudi tiste porkeže, pardon, orgeše, s krivci za sivobelimi klobuki. Imajo baje samo slamnate puške in lesene sablje. Bodo jako uporabni za strah vranam na koruzo. Tudi zvonove in večja piščala od orgel nam je vzela vojska. Vse skupaj je šlo rakom žvižgat, auf nimmer widersehen. Treba bo kupiti sprva zvonove. Toda v denarnicah je jasno, ker so vanje posvetili davki in prisilno posojilo, če tudi nismo glasovali zanj. Če ne bo drugače, pa bomo morali dobiti slamnate zvonove in lesene keble. Tudi mežnar ali organist bo moral napraviti piščala vsaj iz tulave, da siromak ne bo zastoj pihal, pritiskal in vlekel tiste cveke. Če tudi imamo toliko skrbi in težav, smo še vedno veseli in dobre volje. Pa imamo tudi izvrstne in vrle pevce in zapojejo ono — da — pod hribom škofiška je vas, o njej se čuje slovenski glas.

Žrelec. Neizprosna smrt je razredčila naše že itak redke vrste. Dne 11. februarja so umrli na Blatih blaga Kranjčeva mati, Veronika Košat, zavedna Slovenka, ki so še na smrtni postelji želega, da bi im zapeli na grobu slovensko pesem. Ob veliki udeležbi ljudstva so pri pogrebu pevci iz Medgorij zapeli rajni v spomin slovensko nagrobnico. Kako lepo se je v Žrelec po dolgem času zopet glasila slovenska pesem! Vse drugače nam je segala v srce, kot šablonsko petje nemškega pevskega društva. Nehote je slovensko petje tudi Nemcem segalo v srce. Nihče ne more utajiti: slovenska pesem nam je domača, nemško petje vkljub vežbanju in dovršenosti ljudem neugaja tako. In Ti, Kranjčeva mati, ki si ostala vedno zavedna Slovenka, ki se nisi sramovala slovenskega materinega jezika, naj Ti bo zemljica lahka! Narodni in zavedni Kranjčevi rodbini pa naše iskreno sožalie.

Gorje pri Zili. Žalostno je poslušati in gledati, kaj se pri nas dogaja. Ko so slišali nemčurji, da gre za slovenskega duhovnika, začeli so za patra pobirati podpise in jih precej dobili. Podpisani so bili tudi taki, ki jih sploh ni, ali pa do šestnajstletni. In ljudje te sorte so si nakupili zelenkaste in sive klobuke s krivci, organizirali Heimatdienst in kar je najbolj žalostno: naša dva učitelja vežbata fante in može v nemškem petju. Tudi naši fantje so bili zbrani pri slovenskih vajah, toda so začeli izostajati. In če jih vprašaš, zakaj tako! — Ja, naše pesmi so najlepše, a nam branijo nemčurji in se nam posmehujejo! to je odgovor. Fantje, kje je korajža? Sram vas bodi! Na Bistrici so v šoli dvakrat igrali Schneewittchen. Zastopani so bili tudi Slovenci iz Zahomca. Al' ne gre z nami navzdol? V šolah, cerkvah, ja, povsod se oživlja in šopiri nemščina. Nemško petje, predstave in organizacije odrivajo besedo naših starih mam in očetov. Naše izobraževalno društvo „Zila“ spi! Škoda, tako veseli bi bili igre in petja, kjer bi donela samo naša beseda, naša lepa zilska pesem. A vse gre rakovo pot. Zahomški kmetje oddajajo hčere nemškim možem v zakon, v naši fari letošnji pust ni bilo nobene poroke. Ena bi se morala vršiti, pa je ljubca — ušla. Naj bo dovolj; vsaj ne bo zgedalo, kot da pri nas vse spi. Samo malo več korajže, naši fantje in dečle, na noge z društvom, zahomška republika, Drašče in Drevlje, pustite nemške kvante in lajre, pojte pošteno in slovensko!

Bistrica v Rožu. Naš v Jugoslaviji nahajajoči se rojak Peter Čelešnik je pred nekaj časom zaprosil za potno dovoljenje, da pogleda enkrat k svoji materi in da napravi tukaj pri svoji hiši red. Kmalu na to prideta k materi dva tukajšnja orožnika s vprašanjem, kaj hoče njen sin delati doma. Ker mati ni znala nemško, sta jo zasmehovala ter jo pozneje klicala k nekemu tuk. carinskemu stražniku. Tam so jo izprašali o zadevi sina, ki ima prevzeti hišo, ter nato zabrusili v obraz, da njen sin ne sme semkaj. Nato je šla mati prosit stražmojstra tudi ta ji je zabrusil, da njen sin ne sme domov. Torej Slovenec v Avstriji ni več, na svoji zemlji gospodar!

GOSPODARSKI VESTNIK

Zakaj propada pri nas čebelarstvo?

Kje je tista utica,
utica zelena?
Kje je hladna senčica
z lipice spletena?

Dandanes vsakdo toži po nekdanjih zlatih in dobrih časih, po letinah, ko sta se cedila med in mleko. Ta splošna tožba ima svoj razlog v človeški naravi, kajti človek si srečne ure tega življenja dobro ohrani v spominu, medtem ko na nesreče, žalosti in bridkosti pozabi, ker so tako mnogoštevilne in pogoste. Tudi čebelar vzdihuje: „Kje so tisti zlati, medeni časi, ko smo po polovnjakih prodajali strd?“ Da, gotovo so bili taki časi, taka leta, a že davno.

Nekdaj je moralo čebelarstvo tudi pri nas med Slovenci bolj cveteti. Sedanji prazni če-

belnjaki so nam priča, kako so se naši pradedje bolj pečali z čebelorejo. Še danes jih gledamo, te žive spomine, pri hišah, na travnikih, ob gozdnem pasu v tihem zavetju pred viharji. Čeravno je mnogo že napol podrtih in prhljih. In koliko jih je že vihar podrl in čas odnesel? Zakaj jih danes ni več, zakaj ne stoji tam novi čebelnjaki, ki naj bi pričali o ljubezni Slovencev do marljive čebelice? Čebelna paša se je poslabšala, bo morda kdo odgovoril. Res je, da so se pašne razmere predrugačile. V starih čebelarskih knjigah piše pisatelj, da čebelna paša vedno bolj pojema, da postajajo leta slaba za čebelarja. Pa tudi ni dvoma, da bi se paša ne spremenila, kajti dandanes se polje bolj temeljito obdeluje. Izginile so prazne pustinje, po njih orje danes kmet. se pase živina ali pa štrlijo kvišku v nebo gozdna drevesa. Mnogo plevela, ki je dajal čebelam dobro pašo, je človeška roka pokončala, plug in kosa veliko bolj delujeta sedaj in pokončata medonosne rastline. Veliki dimniki v industrijskih krajih škodujejo s svojim strupenim parom cvetlicam, da ne morejo izhlapevati medu. Gotovo je, da trpi čebelna paša raditega škodo, a pomisliti moramo tudi, da se je ravno s tem, ko se je poljedelstvo povzdignilo, tudi čebelna paša izboljšala. Marsikaj se sedaj na polju bolj prideluje, kar čebeli nudi hrano. Povzdignila se je sadjereja. Pri cestah imamo drevorede, sadje: divji kostanji, akacije, javori in lipe se vrstijo, katerih cvet privabi čebele na se. Marsikateri kraji so s tem veliko pridobili na čebelni paši, drugi so zopet pri tej zamenjavi nekoliko zgubili. Toda splošno še ne moremo reči, da bi se paša čebelam poslabšala, nasprotno, prej izboljšala. In tudi dandanes bi se še lahko veliko pripomoglo k izboljšanju čebelne pašne.

Kaj pa naša čebelica? Da, ona je še stara, ne samo pradedom, vsakemu je v vzgled, ki hoče biti priden, marljiv in delaven, naj bo sivka ali prižanka z Halinjo ali samostojen rod. Vzrok današnjega propada v čebeloreji mora biti drugod — v socijalnih razmerah sedanjega časa. Človek se je izpremenil ne na boljše, ampak na slabše. Materijalistični duh ga je objel in ga drži. Ta duh ga edino vodi k nakopičenju bogastva in premoženja. Zato človek izsevava zemljo kolikor le more, rad bi postal hitro bogat z malim delom in trdom. Za duševne domače čednosti, katerih ga uči čebelica, ni več dostopen, domače veselje se mu zdi otročje, k večjemu še za stare ljudi, ki niso za drugo rabo. Tako je pa tudi čebeloreja prišla ob kredit. Kmet porabi čas pri poljedelstvu, veliko treba truda in dela, da mu zemlja obrodi sad. Z čebelarstvom kot neizdatno panogo gospodarstva se ne peča, mu primanjkuje časa. Delavnih moči nima zadosti, so pa tudi predrage in kmetu ne preostaja drugega, kakor da sam krepko prime za delo. Nedeljski popoldan vabi mladino in tudi odrasle proč od domače grude in strehe med družbo. Treba iti na veselico, pogledati v gostilno — so pač opravki — a koliko je nepotrebnega, škodljivega vmes. Gostilna je tista sila, ki odtuja človeku nedeljsko domače veselje med hišno družino. Človeško telo je potrebno nedeljskega počitka, a gostilna z alkoholom še bolj mori izmučeno telo duša pa strada. Kak lep pogled se nam nudi, ko oče in sin sedita pred čebelnjakom, se pogovarjata in opazujeta pridne delavke — čebelice. Kako vzgojno vpliva to na človeka. In kje je ljuba potrepljivost? Tisti duh po hitrem obogatitju jo je odnesel vse nervozno hiti za dobičkom, lovi materielne koristi. Čebelarstvo je dolgočasno za sedanjega človeka, mu ne prinaša nagtega dobička. Pri čebelnjaku so se učili včasih otroci od starišev potrpljenja.

V navado so prišli tudi novi panji s premakljivim delom. Kdor ima samo kranjiče, ta je nazadnjak. Mladina hoče le kaj novega, s staro šaro nima veselja. Če si pa mladenič nabavi nov panj s premakljivim delom in če mu ne gre tako hitro izpod rok, kakor bi moralo iti, če mu prvičkrat nič ne obnese, ze obupa, nima več veselja. Trdne potrpežljivosti pač manjka. Tudi kmečki panji so izvrstni in

nekdaj po prinesli obilo denarja v deželo, zakaj bi tudi ne dandanes? In toliko novih panjev se ponuja. Držimo se enega, enotne mere in ne stikajmo okrog po tujih logih in tujih panjih kakor čebele roparice. Vrnimo se nazaj k priprostemu, domačemu, slovenskemu čebelarstvu, postavimo tudi kranjiče v naše ulnjake. S tem bomo pri prodaji čebel konkurirali ne samo doma, ampak tudi na svetovnem trgu. Panji s premakljivim delom (A. Ž.) pa naj nam služijo v donos medu. Predvsem pa: učimo se od čebele čednosti. Zato Bog živi vse slovenske čebelarje starega kova in trdnega značaja!

Pozor! Posojilnice in zadrage!

Ako rabite tiskovine za „Letni zaključek“, naročite jih pri Zvezi koroških zadrug v Celovcu.

Borza. Curih, 19. febr. London 24,91, Paris 31,80, Milano 25,40, New York 532, Praha 15,75 Beograd 5,15, Berlin 0275 Dunaj 0,0074⁴/₃.

Dunaj. 19. febr. Dolar 71.150, dinar 676, češka krona 2095, lira 3380, šv. frank 13.300, nemška marka 3.65 avstr. kron.

Vabilo

na

letni občni zbor

Slovenskega šolskega društva v Celovcu

ki se bo vršil v četrtek 1. marca 1923 ob 11. uri dopoldne v prostorih političnega in gospodarskega društva v Celovcu s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora.
2. Volitev novega odbora.
3. Določitev članarine za leto 1923.
4. Nasveti in predlogi.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Vabilo.

„Slov. kat. izobraževalno društvo za Šmihel in okolico“ ima v nedeljo dne 25. t. m. ob 3. uri pop. v dvorani Šercarjeve gostilne v Šmihelu svoj

letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Deklamacija.
2. Poročilo starega odbora.
3. Govor.
4. Volitev novega odbora.
5. Razne želje in nasveti.

K obilni udeležbi vabi vse člane in prijatelje društva.

17

ODBOR.

Komenda na Reberci

išče

najemnika za gospodarstvo.

Živina in vse gospodarsko orodje je na razpolago. Nastop takoj. 18

Išče se 16. do 20. let stara **mladenka** oziroma **dekle** kot **služkinja v Jugoslaviji**. Biti mora krepke in zdrave narave. Poleg službe se lahko nauči kuhati in šivati. Plača po dogovoru. Službo lahko nastopi od marca do aprila t. l. Ponudba naj se pošlje na naslov: **Josip Poleznik**, p. d. pri Bidrihu Škofiče ob Jezeru. P. Velden.

Zamenjam otrto predivo 19

Lan in konoplje

za različne prtenine

Prodajam po znižani ceni:

Saharin 110 krat 300 tablet K **1820**
Saharin 440 krat 10 g K **3080**

Kupujem po najboljših cenah:

Suhe gobe-jurčke (Herrenpilze)
F. MORY, Šmihel pri Pliberku 24.